

ЕТИЧЕН КОДЕКС
НА МЕДИЦИНСКИТЕ СЕСТРИ, АКУШЕРКИТЕ И АСОЦИИРАНИТЕ
МЕДИЦИНСКИ СПЕЦИАЛИСТИ ПО ЗДРАВНИ ГРИЖИ В Р БЪЛГАРИЯ
(приет на 11.09.2005 г. в гр. Плевен на Първия конгрес на БАЗПСГ)

ВЪВЕДЕНИЕ

Професията на медицинските сестри, акушерките и асоциираните медицински специалисти по здравни грижи - рехабилитатори, рентгенови лаборанти, фелдшери, медицински лаборанти, санитарни инспектори, ортопедични техници, масажисти, които по-нататък ще обединим под названието – професионалисти по здравни грижи се свързва със следните фундаментални отговорности:

- промоция на здравето;
- профилактика на заболяванията;
- възстановяване на здравето;
- облекчаване на страданието.

Присъщо за изпълнителите на тази професия е уважението към правата на човека, всеотдайност и чувство за отговорност. Професионалистът по здравни грижи е длъжен да упражнява своята професия по съвест и да оправдава доверието, което му се предоставя.

Етиката на професионалистите по здравни грижи е съвкупност от норми на поведение в служба на живота и здравето на индивида и обществото.

Етичните норми регулират отношенията и поведението на професионалистите по здравни грижи:

- с пациента и неговите близки;
- с колегите;
- с лекарите;
- с обществото.

Правилата на професионалната етика, регламентирани чрез този документ, са задължителни за всички професионалисти по здравни грижи.

РАЗДЕЛ I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Професията на професионалистите по здравни грижи - медицински сестри, акушерки, рехабилитатори, лаборанти, фелдшери, санитарни инспектори и др. може да се изпълнява само от лице с медицинско образование, правоспособност и квалификация, призната в Република България.

Чл. 2. Професията на професионалистите по здравни грижи се основава на:

- професионална компетентност, квалификация и отговорност;
- хуманност, честност, човечност, милосърдие;
- добросъвестност и добронамереност;
- тактичност в отношенията с пациентите, колегите, личността и обществото;
- вежливост към пациента и неговите близки;
- толерантност към религиозните убеждения, етническите традиции и политическата принадлежност на личността;
- безпристрастност към болните с различно обществено, социално и материално положение.

Чл. 3. Със своята специфична роля и професионална отговорност, компетентност и умения, професионалистът по здравни грижи допринася за изпълнение на основните задачи на здравеопазването:

- укрепване и подобряване здравето на клиента/пациента и обществото;
- предотвратяване на заболяванията, преждевременната нетрудоспособност и смърт;
- лечение на заболелите и възможно най-пълно възстановяване на физическото и душевно състояние на болния по време и след заболяването;
- увеличаване продължителността на активния и творчески живот на човека;
- осигуряване на качествен живот без болка и достойна смърт.

Чл. 4. Професионалистът по здравни грижи трябва да служи като пример на честност и почтеност и по този начин да защитава достойнството на професията. Той/тя трябва да спазва научните принципи, принципите на етиката и деонтологията, условията на този кодекс и условията, относно практиката на професионализма.

Чл. 5. Професионалистът по здравни грижи трябва да спазва установените норми за работно облекло и адекватен външен вид и приветливост при изпълнението на професионалните си задължения, като по този начин защитава авторитета на професията.

Чл. 6. Професионалистът по здравни грижи е длъжен да познава и спазва своите професионални права и задължения, произтичащи от Закона за съсловната организация, здравното законодателство, Устава на БАПЗГ* и този Кодекс.

РАЗДЕЛ II. ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ПРОФЕСИОНАЛИСТИТЕ ПО ЗДРАВНИ ГРИЖИ, ПАЦИЕНТА И НЕГОВИТЕ БЛИЗКИ

Чл. 7. Като осигуряващи здравни грижи, професионалистите по здравни грижи са преди всичко заинтересовани от посрещането и удовлетворяването на нуждите на хората като био-психо-социални и интелектуални личности.

Професионалистът по здравни грижи трябва да използва всички научни и професионални познания, умения, опит и квалификация в полза на пациентите относно превенция и лечение на болести, рехабилитация и облекчаване на болката, без да компрометира собствената си научна и професионална независимост.

Чл. 8. Задължение на професионалиста по здравни грижи е да се грижи за пациента като създава лечебна среда, която подобрява колкото е възможно повече физическото и психо-социалното му състояние.

Чл. 9. При изпълнение на задълженията си професионалистът по здравни грижи трябва да се въздържа от всякакви действия, които могат да доведат до предположението, че той/тя:

- незаконно практикува професията;
- сътрудничи с непрофесионалисти;
- цели лична публичност или друга облага;
- манипулира или мами пациентите;
- участва в нелоялна професионална конкуренция.

Чл. 10. Професионалистът по здравни грижи оказва пълно уважение на личността, честността и почтеността на пациента. Той/тя трябва да предприема всякакви действия, които спомагат, но и да се въздържа от всякакви действия, които могат да засегнат чувството на лична свобода и свободната воля на пациента.

Чл. 11. Професионалистът по здравни грижи се въздържа от всякакви действия, които могат да застрашат живота на пациента в рамките на своята компетентност.

Чл. 12. Професионалистът по здравни грижи трябва да предоставя услугите си изключително в интерес на пациента в рамките на компетенциите, задълженията си и съгласно научните принципи и регламентите за практикуване на професията. За тази цел, той/тя трябва да бъде информиран и да подобрява уменията си чрез непрекъснато обучение.

Чл. 13. Професионалистът по здравни грижи трябва да помага на пациента с всички законни средства и да го/я защитава от всякакви вреди при практикуване на професионалните си компетенции.

Чл. 14. Професионалистът по здравни грижи **осигурява на пациента** и неговите близки, **информация от своята компетентност**, касаеща прогнозата, диагнозата, лечението и евентуалните рискове и предимства преди предприемането на каквито и да е медицински действия.

Чл. 15. Професионалистът по здравни грижи избягва всяка злоупотреба, поради привилегированите си взаимоотношения с пациентите или клиентите и поради привилегирования достъп до тяхната личност, имущество, дом и работно място.

Чл. 16. Професионалистът по здравни грижи отказва подаръци, услуги или гостоприемство от пациентите и клиентите, за които се грижи в момента, тъй като те могат да бъдат изтълкувани като възможност за упражняване на влияние за получаване на преференциално внимание или други ползи.

Чл. 17. Осигуряването на здравни грижи изисква **уважение към човешкия живот** при всякакви обстоятелства, както и към достойнството и свободния избор на пациента. В случаите на **нелечими болести в последен стадий**, професионалистите по здравни грижи **могат да се ограничат до облекчение на физическата и душевна болка на пациента** като осигурят подходяща подкрепа за него и неговите близки.

Чл. 18. Професионалистът по здравни грижи **съблюдава конфиденциалността** по отношение на личната информация за пациента и преценява внимателно споделянето на тази информация, съгласно нормативната уредба.

РАЗДЕЛ III. ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ПРОФЕСИОНАЛИСТИТЕ ПО ЗДРАВНИ ГРИЖИ

Чл. 19. Професионалистът по здравни грижи трябва да е в коректни отношения с колегите си, като оставя настрана различията си с тях в името на интересите на пациента. Той/тя трябва да уважава и да отдава внимание на колегите си независимо от ранга, образованието или квалификацията им и да уважава йерархията.

Чл. 20. Професионалистът по здравни грижи трябва да съблюдава за обема на работа и натовареността на своите колеги и да информира своевременно регионалната етична комисия, когато установи злоупотреба с труда им или нарушение на нормите за здравословни и безопасни условия на труд.

РАЗДЕЛ IV. ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ПРОФЕСИОНАЛИСТИТЕ ПО ЗДРАВНИ ГРИЖИ И ЛЕКАРИТЕ

Чл. 21. Професионалистът по здравни грижи трябва да следва с точност лекарските предписания и поддържа едновременно с това научната си независимост и професионалната си идентичност като равнопоставен член на терапевтичния екип.

Чл. 22. Професионалистът по здравни грижи трябва да се въздържа от действия или коментари, които биха уронили честта и достойнството на съсловие.

Чл. 23. Професионалистът по здравни грижи трябва да уведомява своевременно лекарите и съответно други отговорни лица и институции за всякакви промени и обстоятелства, които могат да поставят живота на пациента/клиента в опасност.

РАЗДЕЛ V. ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ПРОФЕСИОНАЛИСТИТЕ ПО ЗДРАВНИ ГРИЖИ И ОБЩЕСТВОТО

Чл. 24. Професионалистът по здравни грижи трябва да предлага услугите и помощта си на обществените власти с цел подпомагане и опазване на общественото здраве, съгласно научните принципи и установените норми.

Чл. 25. Професионалистът по здравни грижи, който прави научно изследване, когато провежда епидемиологични, клинични или други изследвания трябва да следва основните деонтологични и етични принципи както са посочени в международните кодекси и формуирани от етични и деонтологични нормативни документи. Освен това, той/тя трябва да вземе всички мерки да уважи гражданските права на участниците като попита за информираното им съгласие да участват в научно изследване, с цел да подсури точността на резултатите на изследването и да защити професионалната поверителност.

Чл. 26. Професионалистът по здравни грижи не трябва да съчетава научно изследване с професионалните грижи освен в ситуациите, когато изследването може да осигури предимства при профилактика, диагностициране и терапия на пациента.

Чл. 27. Задължения при педиатрични грижи. При осигуряване на педиатрични здравни грижи трябва да се вземат предвид личността и желанието на пациентите, особено на тези, навършили 12 г., преди изпълнението на медицински манипулации с цел намаляване на чувството за тревожност и снижаване на стреса.

Чл. 28. Задължения при психиатрични грижи. Професионалистът по здравни грижи дължи уважение на личността на психиатричния пациент, като трябва да вземе предвид желанието му в онези случаи, когато пациентът е способен да го изрази (е автономен).

Чл. 29. Задължения при грижи в общността. Професионалистът по здравни грижи трябва да осигури промотивни, профилактични, диагностични, терапевтични, рехабилитационни и подкрепящи услуги в тясно сътрудничество с екипа, осъществяващ здравни грижи, със съответното заведение и обществените власти за опазване на общественото здраве.

Чл. 30. Професионалистите по здравни грижи съдействат за развитието на професията, прилагат и повишават стандартите на здравните грижи.

Чл. 31. Обществото дължи на професионалистите по здравни грижи уважение при изпълнение на професионалните им задължения и опазване на достойнството им.

Допълнителни разпоредби

§1 Нарушенията на професионалната етика по този Кодекс се санкционират от Комисиите по Професионална Етика към Регионалните Колегии и Националната Комисия по Етика, съгласно правата и задълженията им, регламентирани в Закона за съсловната организация на сестрите, акушерките и асоциираните медицински специалисти – чл.19, 32, т.3 и 4; Глава шеста – Нарушения и наказания - чл.40, 41, 42, 43, 44, 45.

§2 Обединението на всички професии, осигуряващи здравни грижи е условно съобразено със секторните стандарти на Европейския Съюз, които разделят сестрите и акушерките като медицински специалности, а останалите професии като асоциирани здравни професии (Allied Health Professions).

Чл. 32. Този Кодекс влиза в сила след приемането му от Конгреса на БАПЗГ.